

Nr 205

Av herrar **Mogård** och **Lindgren**, om en undersökning av fortutbildningsmöjligheterna för olika personalgrupper inom sjukvårdens område.

(Lika lydande med motion nr 293 i Andra kammaren)

Stockholm den 24 januari 1957

Bertil Mogård

Justus Lindgren

Nr 206

Av herr **Osvald**, om pension åt f. d. professorn **Anton Nömmik** såsom t. f. tjänsteman vid lantbrukshögskolans och statens lantbruksförsöks kemiska analyslaboratorium i Ultuna.

Sedan den 16 november 1944 tjänstgör f. d. professorn vid universitetet i Dorpat, Estland, *Hans Anton Nömmik* (se bilaga 1) på förordnanden som assistent resp. förste assistent vid kungl. lantbrukshögskolans och statens lantbruksförsöks kemiska analyslaboratorium i Ultuna, Uppsala. Han är född i Estland den 2 december 1882 men har under sin väl vitsordade verksamhet i Sverige ej kunnat förvärva det antal tjänstår, som äro erforderliga för att han författningsenligt skulle kunna erhålla ålderspension för sig och sin maka.

I skrivelse av den 20 juli 1956 till styrelsen för kungl. lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök anhöll därför professorn och föreståndaren för lantbrukshögskolans institution för allmän och oorganisk kemi med det kemiska analyslaboratoriet, *Olof Svanberg*, att styrelsen måtte vidtaga åtgärder i syfte att tillförsäkra Nömmik med maka största möjliga pensionsförmån.

Av professor Svanbergs skrivelse kan utläsas följande:

»Såsom framgår av bifogade översikt över professor Nömmiks levnadsbana är han född i Kurista i Estland den 2 december 1882, och har efter en mycket gedigen utbildning inom lantbrukskemi och marklära vid då-

varande Petersburgs universitet samt en omfattande lantbruksvetenskaplig verksamhet beklätt viktiga poster i Ryssland och i sitt hemland, varit professor i marklära och lantbrukskemi vid universitetet i Dorpat och dekanus vid sistnämnda universitets lantbruksfakultet samt utövat ett omfattande lantbruksvetenskapligt författarskap.

I slutet av september 1944 anlände professor Nömmik som politisk flykting till Sverige.

På grund av de rådande förhållandena och därigenom att professor Nömmik då uppnått 61 års ålder samt ännu ej var svenskspråkig, förelåg ej så många olika möjligheter för hans inplacerande i det svenska samhället på ett sätt som motsvarade och gjorde rättvisa åt hans utbildning, kompetens och omfattande lantbruksvetenskapliga erfarenhet. Då det emellertid vid denna tid, liksom senare, varit svårt att finna verkligt kvalificerade befattningshavare såsom assistenter vid lantbrukshögskolans kemiska analyslaboratorium, vilka befattningar i avsaknad av kompetenta svenska sökande ofta måst uppehållas på vakansförordnanden, kunde vi erbjuda professor Nömmik att uppehålla ett dylikt förordnande, med heltidstjänst, vilket han omedelbart antog.

Professor Nömmik har sålunda sedan den 6 november 1944 varit oavbrutet anställd vid lantbrukshögskolans analyslaboratorium, först med arvode, från 16 augusti 1945 som extra tjänsteman i Cg 22 (Eo 18). Han har tjänstgjort som vikarie på förste assistenttjänst i Ce 24—25 följande tider: 1 januari 1950—31 januari 1951; 1 februari—31 maj 1953; 1 november—3 december 1953; 9 januari—13 mars och 27 april—14 juni 1956.

Professor Nömmiks i förhållande till sin kompetens och tjänstbarhet blygsamma lönegradsplaceringar ha varit betingade av att han under de första 7—8 åren av sin härvarande verksamhet ej var svensk medborgare samt att han därefter, på grund av överskriden svensk pensionsålder, föredragit att fortsättningsvis göra oss sina tjänster på vikariats- och vakansförordnanden framför att draga sig tillbaka. Såsom skall framgå av det följande har professor Nömmiks kvarstående i tjänst vid analyslaboratoriet obetingat varit till fördel för högskolans och lantbruksförsökens verksamhet.

Över professor Nömmiks nu snart 12-åriga verksamhet vid lantbrukshögskolans kemiska analyslaboratorium får jag avge utlåtandet att han alltid med det största nit, intresse och sakkunskap ägnat sig åt sin uppgift och med största beredvillighet åtagit sig krävande analysuppdrag. Samarbetet mellan professor Nömmik, laboratoriets ledning, dess uppdragsgivare och övriga personal har varit utmärkt och även enligt uttalanden av de övriga assistenterna vid laboratoriet har hans inställning till analyslaboratoriets arbete och förpliktelser varit förebildlig. Såsom varit att förvänta, har hans betydande lantbruksvetenskapliga erfarenhet och därpå grundade omdöme utgjort en betydande tillgång.

I och för ett möjligast välvilligt ställningstagande till ifrågavarande ärende får jag slutligen särskilt understryka professor Nömmiks tidigare akademiska lärargärning för bl. a. numera i Sverige verksamma tjänstemän av estnisk proveniens. Denna synpunkt synes mig så mycket mera beaktansvärd, som den på grund av sin sannolika sällsynthet väl icke kan tänkas få någon prejudicerande betydelse.»

Ärendet behandlades av lantbrukshögskolans styrelse vid sammanträde den 23 augusti 1956, varvid styrelsen beslöt, att hos Kungl. Maj:t underdånigt hemställa om att professor Nömmik måtte tillerkännas största möjliga pension. Styrelsen anslöt sig därvid helt till vad professor Svanberg anfört i ovan återgivna skrivelse och underströk särskilt, att professor Nömmiks stora lantbruksvetenskapliga erfarenhet utgjort en betydande tillgång för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök under den långa tid han varit verksam där. Styrelsen fann det därför skäligt, att han komme i åtnjutande av pension, trots att han författningsenligt icke vore berättigad till sådan.

Enligt vad som framgått av ärendets fortsatta behandling i civildepartementet saknas de formella förutsättningarna för ett årligt pensionsbelopp, i det att professor Nömmik ej tjänstgjort erforderliga 15 år före uppnåendet av 65 års ålder. Det engångsbelopp, som enligt gällande bestämmelser kan tillerkännas vederbörande, måste anses vara synnerligen otillfredsställande såsom ersättning för en pensionsförmån för en så högt kvalificerad tjänstgöring som den, varom här är fråga. Härav framgår tydligt, att det i föreliggande fall ej kan vara riktigt att fasthålla vid ovannämnda villkor såsom förutsättning för en välförtjänt pensionsförmån. Då professor Nömmik nu tjänstgjort i över 12 år, synes det rimligt, att han tillerkännes en pension utgörande 12/15 av den, som enligt bestämmelserna skulle utgå för tjänstgöring i minst 15 år före 65 års ålder.

Med stöd av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta att professor Nömmik tillerkännes en pension motsvarande 12/15 av den pension, som han skulle ha erhållit, därest han tjänstgjort minst 15 år, innan han uppnått 65 års ålder.

Stockholm den 25 januari 1957

Hugo Oswald
Bilaga 1

Utdrag ur professor Anton Nömmiks »curriculum vitae».

Professor *Hans Anton Nömmik*.
Född i Kurista, Estland, den 2 december 1882.

Avgångsexamen från gymnasiet i Petersburg 1909.

1909—15: Studier vid Petersburgs universitet, 1909—13 vid agronomiska sektionen och 1914—15 vid den kemiska avdelningen.

Erhöll 1911—13 ett av de få statliga höga studentstipendierna (det s. k. Imperatorska stipendiet).

1914: åtta månaders studier vid jordbruksförsöksanstalten Schatiloff för diplomarbete vid universitetet.

1916: avlade universitetets slutexamen med betyg Maxime och diplom av första graden.

1916: statlig stipendiat vid universitetet i Petersburg såsom förberedelse för universitetsprofessur.

1915—17: arbetade på somrarna som markforskare för framställning av Rysslands pedologiska karta.

1917—18: lärare i det s. k. kommerz-gymnasiet och av Estlands jordbrukares centralförening kallad till Estland för att organisera och leda en treårig lantbruksskola. Efter första världskrigets slut entledigad från militärtjänst för att ägna sig åt förverkligandet av den för Estland då aktuella jordreformen.

1920: Kallelse till universitetet i Dorpat som professor i marklära och lantbrukskemi vid universitetets nyupprättade lantbruksfakultet. I samband härmed studieresor till fakulteter i Berlin, München och Halle.

1921—25: dekanus vid lantbruksfakulteten i Dorpat.

1925—26: studieresa i Förenta staterna för markstudier. På våren 1926 förvärvades graden Master of Science. Under professor Nömmiks verksamhet som professor vid Dorpats universitet under åren 1920—1944 erhöles nära 400 studerande i agronomi och forstväsen sin utbildning i marklära och lantbrukskemi. Många av dem flydde från kommunismen till Sverige. För närvarande tjäna omkring 40 estniska agronomer och 20 forstmän av hans tidigare lärjungar, som utexaminerats från Dorpats universitet, sitt uppehälle i Sverige. Några av dem ha uppnått mycket goda tjänsteställningar.

1944: på hösten, flykt till Sverige.

1944: fr. o. m. den 16 november och tills vidare upprätthållit förordnanden som förste assistent resp. assistent vid kungl. lantbrukshögskolans och statens lantbruksförsöks kemiska analyslaboratorium, Uppsala.

1952: den 30 maj upptagen som svensk medborgare.

Professor Nömmik har publicerat över 75 arbeten, av vilka drygt en tredjedel utgöres av självständiga undersökningar inom marklärans, växtnäringslärans och lantbrukskemiens områden.

Rätt utdraget intygar:

Olof Svanberg

Professor